

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentului:		Pretiuu insertiuniloru:		Corespondintiele se se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl.— cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.		
„ „ „ „ 1/2 anu . . .	2 „ 50 „			
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 „ — „			
„ „ „ „ 1/2 „ 3 „	50 „			

ORADEA-MARE, 30. Maiu 1878.

Luni in 29. Maiu s'au petrecutu la odihn'a eterna remasitiile pamentesci a le defunctului Archimandritu Andreiu Papp. Unu publicu numerosu din tóte clasele societatii se adunase spre a dá tributulu reverintiei barbatului celui iubit si stimatu de toti fora distinctiune. Presente au fostu autoritatile comitatense si municipale, unu numeru mare de preoti din provincia.

Ceremoni'a funebra o-au celebratu Inaltu Preasantitulu Episcopu Ioanu Metianu, cu o asistentia pompósa de protopresbiteri si preoti. Cortejulu funebru a pornitu dela stabilimentulu consistoriului eparhialu; 8 preoti duceau sarcofagiulu cu remasitiile pamentesci a le repausatului. La biseric'a ortodoxa din centru, conductulu se oprí, si sarcofagiulu fu transportatu in bisericu, unde se dede mortului serutarea cea mai de pe urma. Inaltu Preasantitulu episcopu facu aci elogiulu funebru, schitiandu in trasuri marcate calitatile eminente a le defunctului!

Si cine a fostu Archimandritulu Andreiu Papp? Elu este unulu dintre caracterele pucine care n'a cercatu nici rangu, nici gloria in viéti'a sa. Elu este tipulu modestiei, ce trebue se caracterise persónele ce imbracisiéza carier'a sacerdotala. Andreiu Papp s'a nascutu la anulu 1825. in Oradea-mare dintr'o familia onorabila, primindu in botezu numele Alesandru. Parintele seu erá pe atunci notariu la consistoriulu ortodoxu de acolo. Tenerulu Alesandru fu datu de parintii sei la scolele elementare din locu, ér gimnasiulu l'a frecuentatu in Carloveti. Dupa terminarea cursulu gimnasialu a venitu la Oradea-mare, unde a studiatu drepturile, apoi a intratu in institutul teologicu din Aradu. Absolvandu cursurile clericale cu succesu stralucitu, a fostu denumitu notariu la consistoriulu din Oradea-mare. De aici nu preste multu fu chiamatu de catra Episcopulu Ivacicovicu la Aradu, unde lu-facu professoru la teologia si notariu la consistoriu. Ca professoru la institutul teologicu din Aradu, Andreiu Papp a statu 16 ani de

servitiu, fiindu stimatu din partea eleviloru sei ca unu parinte bunu.

Schimbarile inse, ce au urmatu in administrarea diecesei dela 1873. reclaman de urgentia sfatulu si activitatea professorulu Andreiu Papp. Episcopulu Mironu Romanu lu-face vicariulu seu pentru consistoriulu din Aradu. Éra actualulu Episcopu Preasantitulu Ioanu Metianu l'a promovatu la rangulu de Archimandritu in 1874. si totu atunci sinodulu eparhialu aradanu l'a alesu de vicariu-presiedinte la consistoriulu din Oradea-mare.

Prin mórtea archimandritulu Andreiu Papp, dieces'a Aradului a pierdutu pe unu membru, care avea cunoscintia exacta de starea si referintiele ierarhice a le diecesei. In actele de despartirea comuneloru miste bisericesci, de la ierarhi'a serbésca, elu are partea cea mai frumósa, elu a facutu servitiile celea mai insemnate bisericiei. Si daca regretamu pierderea lui, noi simtimu indoita aceea perdere, candu aflamu, cà ierarhi'a bisericiei nóstre inca n'a terminatu tote socotelele sale cu Serbii.

Mai bine se cunósce spiritulu acestui cuviosu archimandritu, din faptele sale pióse. Omu alu timlui, Archimandritulu Andrei, prevedea cà dela educatiune tenerimei aterna viitoriulu poporului. Astfelu spre a incuragiá nouele institutiuni, create de Preasantitulu Episcopu actualu, alumneulu preparandialu si fondulu preotiescu, elu a facutu pe séma alumneulu o fundatiune de o casa cu gradina de viie, ce avea in suburbiulu Gaiu-Aradu, in valóre de 2000 fl. v. a. ér pentru fondulu preotiescu a donatu trei actiuni, de 300 fl. v. a.

Aceste fapte generóse caracterizeza deplinu persón'a archimandritulu Andreiu Papp, care, se vede si-a cunoscutu mai bine detori'a facia de biseric'a si dieces'a sa, decâtu chiar unu óre care prelatu ce o stapanise preste 21 de ani!

Despre scóla in genere, si despre cea crestina ortodocsa in specie.

(Continuare).

VII.

Dupa istoria urméza *fisic'a, mathesulu*. Fisic'a si mathesulu dupa esenti'a loru intru atáta sunt rudite între sine încátu noi interesandune de objetulu nostru dicemu cá acésta legatura o aflamu si între objetulu nostru cu fisic'a si mathesulu. Fisic'a privesce lucrurile din púntulu de vedere internu adeca calitatea loru, éra mathesulu din afara adeca cantitatea acelora, éra cea ce léga intru asia modu farmaceutoriu teoriile cele mari cu mathesulu, se numesce puterea si calitatea adeverului mathematicu, de acarui contemplanare intru atáta s'au insufletitu scritoriulu *Novalis* încátu a disu cá *Mathesulu e religie*. Si in sciinti'a acést'a maestatica, asia predomnesse spiritulu lui Dumnedieu ca in cele lalte sciintie. Mathematiculu care de odata e si astronomu, calcululu seu fatia de constitutiunea lunei, care in celu mai admiratu modu i-se redeschide inaintea ochiloru, numai in intielesulu divinu si-lu póte fundá. Apoi constitutiunea si ordinea lunei in ajungerea scopului generalu finalu presupunu unu spiritulu care tóte aceste le-a creatu si dispusu, acést'a si nu alta a voitu se dica *Keppler* cá „elu eugetulu lui Dumnedieu ilu postugeta.“ Éra sant'a scriptura dice „Dumnedieu tóte cu mesura, cu numeru, si cu cumpan'a le-a intocmitu. ¹⁾ Éta asia intretiese si mathesulu argumentulu fisico-theologicu, *argumentum physicum theologicum* despre adeverat'a esistintia alui Dumnedieu, care apoi in tóta plenitatea sa se desvólta in sciinti'a fisica naturala.

Precum legile, puterea, si aparitiuninile naturei, presupunu idei divine, asia si natur'a e simbolulu, semnalulu si limb'a lui Dumnedieu, prin care elu in nenumarate tipuri, forme, si asemanari se arata pre sine. „Ceriurile spunu marirea lui Dumnedieu, si lucrulu maniloru lui vestesce firmamentulu.“ ²⁾ Naturalistulu nu-si afla repausu, ci pasiesce de pe lege pe lege, de pe fenomenu pe fenomenu, pana ce nu dá de ochiulu finalu, ochiulu finalu aci e Dumnedieu creatoriulu naturei, si pana ce sciinti'a naturala se misca de instinctulu seu spre aflarea lui Dumnedieu, pana atunci spiritulu religiunei se pogora in ea, si se incuibéza si domesticesce acolo, acuma si-capata natur'a adeverat'a ei insemnatate si ajunge la adeverat'a sa viétia, pentru cá nu mai acuma compare in adeverat'a sa relatiune, in relatiunea in care sta catra Dumnedieu creatoriulu si conservatoriulu seu. Acést'a adereverata filosofie a naturei o confirma si sant'a scriptura dicandu „cá s'au intemeiatu veacurile cu cuvintulu lui Dumnedieu, de s'au facutu din cele nevedite cele ce se vedu.“ ³⁾

Religiunea ce resuna din natura, nime nu o cunósce mai bine decâtu naturalistii de clas'a antaie, inaintea carora s'au inchinatu toti invetiati timpuriloru, cu esceptiunea unoru semidocti, cari ca nesce ponduri neinsemnate retacescu prin noroiulu materialismului, carii in recalitratiunile loru ne putenduse aventá pana la inaltimea cunoscerii lui Dumnedieu „totu ce nu cunoscu blastema,“ *quid quid ignorant blasfoemant*.“ Din contra creatorii si interpretatorii sistemei sciintiei naturale precum unu *Keppler*, *Leibnitz*, *Newton*, *Linne*, *De Luc*, si dintre cei mai recenti, *Davy*, *Herschel*, *Schubert* si altii, in neobositele loru incercari ajungandu la litoralulu naturei, acolo in semnu de remuneratiune au aflatu pre Dumnedieu, s'au inbracatu imprejuru cu lumin'a atotu puternice si gloriei sale, si cadiendu inaintea lui l'au adoratulu dupa cuviintia; asia *Baco* numesce „natur'a volumulu lucruriloru lui Dumnedieu, si alta scriptura“ *“volumen*

operum Dei; et tamquam altera scriptura“. Intra biblie si cartea facerei face acea deosecire, cá sant'a scriptura, dice elu, propune voi'a lui Dumnedieu, „éa cartea facerei „puterea lui Dumnedieu.“ (*Baco de dignitate et augmentum scientiorum*.) Numai amintiescu aci pre altii decâtu pre laureatulu laureatiloru *Newton* despre care amintiescu contimpurani sei, cá nici odata n'a esprimatu numele lui Dumnedieu, fora a nu se sculá din locu si a-si luá palari'a despre capu. *Newton* in opulu seu intitulatu. „Filosofia naturala“ care se tiene de cea mai mare creatiune a spiritulu iumanu, catra fine, prin cele mai demne cuvinte de filosofie crestineasca, si-esprime multimeit'a catra Dumnedieu in urmatoriulu tipu: „Elegantissima acésta legatura a sórelui, planetelor si cometelor numai prin sfatulu si dominiulu — puterea entei, fiintiei inteliginte si potinte s'au pututu nasce. Si de si stelele fise — statátore — sunt centrele asemneloru sisteme, si aceste prin asemenea sfatu fiindu create, sunt supuse unei dominiuni: mai vertosu dupa ce lumin'a fieselor e de acea natura ca lumin'a sórelui, cá trimitu lumin'a sa imprumutatu celora lalte sisteme si ca se nu cada sistem'a fieselor, dupa gravitatea sa una preste alta, le-au pusu intro distantia nemarginata una de alta. Fiinti'a acést'a adeca Dumnedieu tóte le guvernéza, nu ca inim'a séu sufletulu lunei, ci ca Dómnulu tuturoru, si pentru dominiulu seu Dómnulu Dumnedieu se dice creatoriulu tuturoru. Domnedieirea e dominiatiunea lui Dumnedieu. Dumnedieu celu prea inaltu e o fiintia eterna, infinita, si absolutu perfecta, inse fiinti'a ori cum perfecta fora dominiatiune nu e Dómnulu Dumnedieu. Dominiatiunea fiintiei spirituala ordonéza a fire Dumnedieu. Din dominiatiunea adeverata urméza cá Dumnedieu adeveratu este viu, inteliginte, si potinte, si decâtu tóte perfectiunile mai pre susu de tóte perfectu séu celu mai perfectu. Dureza totu deauna si este in totu loculu, si esistandu totudeauna si in totu loculu presupune duratiune si spatiu. Cu una fiesce care particea a spatiulu e totudeauna, si uniculu acelasi momentu a duratiunei invisibile e in totu loculu. E pretutindenea de fatia, núnmai prin singura virtute ci si prin substantia — fiintia — pentru cá virtutea fara fiintia nu póte subsiste. In elu se contieniu si se misca tóte, inse fora patima imprumutata. Dumnedieu nimica nu suferu din miscareá trupuriloru ceresei, nici ele, nici una nu simtu vre-o resistintia din atotu presinti'a lui Dumnedieu. Pre acést'a ilu cunoscemu singuru numai prin proprietatile si atributele lui si prin cea mai intiepleta si buna structura a lucruriloru, si prin dirigerea acestor'a la scopulu finalu, ilu admiramu pentru perfectiune, ilu veneramu si adoramu ca servi pentru dominiatiune si Dumnedieu de ar fi fara dominiatiune, atunci prevedinti'a si deregerea la scopulu finalu n'ar fi alta decâtu fatum si natura. Dela orb'a necesitate meta-fisica, care e aceasi totudeauna si in totu loculu, nu se nasce nici o stramutare a lucruriloru ci tóta stramutarea lucruriloru, create dupa diversitatea loculu si timpulu se póte nasce numai din ideile si voluntatea fiintiei necesariu esistente.“ „Elegantissima haecce solis, planetarum et cometarum compages non nisi consilio et dominio entis intelligentis et potentis oriri potuit. Et si stellae fixae sint centra similium systematum, haec omnia simili consilio constructa suberunt unis dominio: praesertim cum lux fixarum sis eiusdem naturae ac lux solis, et systemata omnia lucem in invicem immittant. Et ne fixarum systemata per gravitatem suam in se mutuo cadant, hic eadem immensam ab invicem distantiam possederit. Hic — Deus — omnia regit non ut anima mundi, sed ut universorum Dominus. Et propter dominium suum Dominus Deus pantocrator dici solet. Deitas est dominatio Dei. Deus summus est ens aeternum, infinitum, absolute perfectum; sed ens utcumque perfectum sine dominio non est Dominus Deus. Dominatio entis spiritualis Deum constituit, vera verum, summa summum, ficta fictum. Et ex dominatione sequitur Deum verum esse vivum, intelligentem et potentem, et reliquis perfectionibus summum esse vel summe per-

¹⁾ Intielep. lui *Solom*. 11. 21.

²⁾ Psalm. 19. 1.

³⁾ Evrei. 11. 3.

fectum. Durat semper et adest ubique, et existendo semper et ubique, durationem et spatium constituit. Cum unaquaeque spatii particula sit semper, et unum quoque durationis indivisibile momentum ubique, certe, rerum omnium fabricator ac Dominus non erit nunquam nusquam. Omnipraesens est non per virtutem solam, sed etiam per substantiam, nam virtus sine substantia subsistere non potest. In ipso continentur et moventur universa, sed sine mutua passione. Deus nihil patitur ex corporum motibus; illa nullam sentiunt resistentiam ex omni praesentia Dei. Hunc cognoscimus solummodo per proprietates eius et attributa, et per sapientissimas et optimas rerum structuras et causas finales et admiramur ob perfectiones, veneramur autem et colimus ob dominium. Colimus enim ut servi; et Deus sine dominio providentia et causas finalibus nihil aliud est, quam fatum et natura. A coeca necessitate metaphysica, quam utique eadem est semper et ubique, nulla oritur rerum variatio. Tota rerum conditio pro locis ac temporibus diversitas ab ideis et voluntate entis necessarie existentis solummodo oriri potuit."¹⁾ Scire-ar mai cu mare pietate religiosa vorbí theologulu despre esistintia a lui Dumnedieu, decâtu acestu filosofu mare si afundu alu naturei? Si noi cantamu cu psalmistulu „Veniti si vedeti lucrurile lui Dumnedieu, minunile carele le au pusu pre pamant.“²⁾

In *Economie*, care nu-e alta decâtu natura abstrasa in cerculu activitatii omenesci inea se afla momentu divin, prin urmare si economi'a e fiica sciintiei naturale, si apartiene acesteia. Factorii economiei sunt lucrulu si diligintia. Precum de reci si de dure sunt ambele in seclulu egoisticu de astadi, tocmai asia de verosimulu e ca dintru inceputu au isvoritu din acelasi fonte a religiunei. Numai aceea le póte si acum nobilitá si aradicá la valórea primitiva morala. Lucrulu la care a fostu condamnatu omulu in urm'a pecatului originalu, a fostu si este o necesitate pentru esistentia sa. Dumnedieu a datu omului pamantulu, si natur'a e datóre omului ca Regelui seu a-i servi ca se-si ajunga scopulu, ast-feliu s'a santificatu proprietatea, acarui suflatu de circulatiune e credintia si fidelitatea; s'a opritu camatari'a, s'a santitu casatori'a, si membrii societatii omenesci s'au decretatu de frati, acest'a a fostu mandatulu economicu a revelatiunilor divine antice; dara in decurgerea timpului, cu cátu s'au indepartatu mai tare din sufletulu omului spiritulu revelatiunilor divine, cu atátu de brutalu si in modu neomenosu a datu buna diuna in casa despotismulu si servilismulu a carui catusie inruginite numai puterea divina a mantuitoriului Christosu le-a potutu rumpe. Biseric'a crestina recunóscce lips'a simtiualitatii ca rezultatulu pecatului originalu, dara impune lucrulu ca prin acest'a se se rebonifice buna starea omenesca, lucrulu liberu moraliséza prin principiulu de egalitate si fratietate, care curge prin credintia din Dumnedieu. Preotimea crestinesca, numai pre acésta cale si prin acestu mijlocu a potutu esilá din poporu remasitiile paganismului, si a domoli servilismulu si seraci'a, a santi famili'a, a promová sciinti'a, manufacturile, artile, comerciulu si a îndreptá tóte cáile bunei subsistintie. Dara feudalismulu rapitoriu a ruptu acésta copcie a fratietatii crestinesci, si a clatitu din titni moralulu si dreptulu individualu, si in loculu acestora introdusera materialismulu, si apoi din poft'a de castigu, care in lips'a religiunei si moralitatii nu a mai cunoscutu margini, a aternatu in modu fórte ingreunatoriu asupra muncitoriului, i-a storsu ustanél'a, i-a suptu puterea betului lucratoriu si de diumatate golu, ast-feliu ca pre unu animalu l'a legatu de machin'a servilismului, macarca Dumnedieu pre omu l'a creatu de Domnulu, éra nu de servulu naturei. Chiemarea economiei nu stá intru acést'a, ci ca prin puterea si justiti'a distributiva, se bata la urechile guverneloru si poporeloru in modu petrundietoriu, ca din

castigulu fapticu fiesce carui membru a societatii omenesci se-i-se corespunda partea sa, amesuratu putintiei si diligintiei sale proprii, ce numai asia se va poté ajunge in sensu amanu, daca si aici se va aplicá principiulu de iubire si de dreptate Dumnediesca!

(Va urmá).

O lumina in istori'a vechiei Metropoli ortodoxe a Transilvaniei.

Parintele Archimandritu Genadie Enacénu, publica in jurnalulu „Biseric'a ortodoxa romana“ din Bucuresci o poema, intitulata: „Plangerea Santei Monastiri a Silvasiului“ descoperita de Sante'a Sa in bibliotec'a Monastirei Caldarusieni. Autorulu acestei productiuni literarie, nu scie cá cine e; scrierea in sa are unu meritu literariu necontestabilu, ea s'ervesce si de unu documentu fórte pretiosu pentru istori'a bisericei nóstre! Din cuprinsulu poemei se vede ca autorele a fostu unu monachu, care a traitu in secolulu XVIII.

Sujetulu poemei tractéza fapte istorice relatíve la starea nefericita in care adusea unirea cu Roma pe biseric'a ortodoxa romana din Ardealu. Autorulu spune ca pe timpulu seu atátea monastiri erau in Ardealu, in catu nu le póte scrie.

„Dar apoi cei de prin prejuru Calvinii“

„Si cu unitii Romani“ tóte le-au nimicitu.

Ma episcopii uniti de atunci inea si bisericile ortodoxe le-au surpatu, ceea ce calvinii nu indrasnisera se faca.

„Mihaiu Apafi biserici n'a stricatu

Ér Aronu¹⁾ cincidieci si patru a surpatu“

Intréga poema espune istoria bisericei nóstre din timpulu candu se facea prapagand'a pentru uniunea cu Roma. Pentru aceea ne grabimu a-o publicá si noi in colónele acestei foi, spre a-o aduce la cunoscintia lectoriloru nostri. Monastirea Silvasiului a fostu in Ardealu, in Comitatu Huniedórei de astadi.

PLANGEREA

Santei Monastiri a Silvasiului din Eparchi'a Chatiaului din Prislop.

Ia aminte cerule si voiú graí
Plangandu cu amaru me voiú tanguí
Audi-mi pamentule cuvintele
Si se-mi cuprindi lacrimile
Si firea tóta cea omenesca
Impreuna cu mine se se tanguesca.
Cá éta eu fat'a Sionului cea iubitá
Monastirea Silvasiului cea vestita
Remasei acum pustie si ofelita
Jalnica ca o veduva cernita
Arsa cu focu si surpata
De tóte ce avusei pradata.
Védia toti cei ce trecu pre langa mine
De este la cineva durere, precum la mine.
Cá de s'ar fi sculatu asupra-mi necredinciosii
Eu m'asi fi pazitu de densii.
Séu Turcii de m'ar fi arsu si m'ar fi surpatu,
N'asi avea atáta banatu.
Ci aceia, ce impreuna cu mine a fi s'au socotitu,
Credintiosii aceia m'au pustiitu.
Se viie dar mórtea preste ei
Si se-i pogóra in iadu de vii.
O Prislopu numitu locu!
Cum fusesi for' de norocu
Ba eu bine am fostu norocitu
Cáci s-tulu Nicodim antaiu aici s'a salasluitu

¹⁾ *Newton philosophia naturalis.*

²⁾ Psalm. 45. 9.

¹⁾ Episcopu unitu in Blaju an. 1752 - 1764.

Si antaiu s-tulu Nicodim mi-a pusu te(melie)
 Acum de ómeni trecute.
 Mai nainte cu multi ani
 De domni'a lui Matei erai
 Cà acestui preacuviosu si santu parinte dela Ddieu
 S'a vestitu loculu pisatoriloru ¹⁾ se-lu gasésca,
 Si acolo manastire se zidéscá,
 Si in tier'a romanésca preste munte,
 A trecutu si a cercatu locuri multe
 Loculu celu mai d'antaiu
 Este in Surdu(c) susu pe Jiiu,
 Acolo pescera a gasitu,
 Si intr'ensa s'a salasluitu;
 Care pescere si pana acum se gasesce
 Si a s-tului Nicodim se numesce:
 Apoi s'a dusu in tiera si mai inlauntru
 Pana la ap'a ce se dice Motru
 Acolo pucinu a conacitu
 Si pre vreme manastire s'a ziditu.
 De acolo s'a dusu spre Voditia
 Unde-i acum schitulu Toponitia.
 Dupa acést'a pisatorile a gasitu
 Unde si s-ta lavra Tismana s'a ziditu
 Unde si móscele s-tului se gasescu,
 Si minuile i-se vestescu
 Deci dela s-tulu Nicodim s'a facutu
 Tuturoru de obsce inceputu
 In tier'a romanésca la multe zidiri
 Biserici schituri si manastiri.
 A dou'a lavra Cozia Mircea Voda o a ziditu
 Si s-tulu Nicodim o-a santitu.
 Dintre acele dile bune si norocite
 Multe biserici si manastiri sunt zidite,
 Prin tóta tier'a Romanésca,
 Si in tóta cea Moldovenésca,
 Si aici in Ardélu sunt multe
 Dintre acea vreme facute
 De domnii si de boierii tierii Romanesci,
 Si de ai tierii Moldovenesci,
 Si atátu de multe suntu,
 Cátu nu le potu scrie intrn acestu cuventu.
 Dicu numai una cea mai alésa din tóte
 Carea a fostu in glóte
 Din Belgradu Metropoli'a
 Scaunulu tierii si tari'a,
 Pre carea o-a ziditu
 Mihaiu Voda viteazulu celu prea vestitu
 Mare si frumósá cu totul de pétra
 Si fórte bine intemeiata.
 Si dintru acést'a se arata
 Cà erá pravoslavia adeverata.
 Intru aceste trei tieri si o credintia
 Drépta intru sant'a Toitia.
 Atunci Ddieu bine a voitu,
 Si eu a dou'a óra m'am inoitu
 De o domna mare si vestita,
 Zamfir'a cea pururea pomenita,
 Fat'a lui Moise Voivoda din Bucuresci,
 Din neamulu mariloru Basarabesci.
 La anulu cinci sute doue-dieci preste o mie,
 Mi-a pusu a dou'a óra temelie
 Noua frumósá de pétra
 Prea fórte imfrumsetiata
 Si prea bine intemeiata
 Si cu zidu incunjurata
 M'a inzestratu cu mosii.
 Cu sate si cu vii
 Si cu adóre m'a impodobitu
 Intru totu deseversitu.

Apoi dupa s-tulu Nicodimu a urmatu
 Tismanei se-i fiu fata m'a inchinatu
 Si asia cu alui Ddieu buna vrere,
 Am statu multa vreme in putere,
 Cu totu Ardealulu in buna credintia intarita
 De nici unu eresu clatita.
 Si atunci unu teneru óre care din satu,
 Numele lui Ioanu s-lui Nicodimu a urmatu
 Din lume si din rudenii cu totul a esitu
 Si aici la mine a venit,
 Intru o stanca chilia si-a facutu
 In carea slugindu, lui Dumnedieu a placutu
 Si pre elu dupa sfersitu
 Ddieu l'a proslavitu.
 Pescer'a si acum se gasesce
 Si chili'a s-tului se numesce.
 Éra dupa óre care intemplantu,
 Cu alui Ddieu nainte aparare,
 Rudele santului ceea din satu
 Móscele cu totul le-a radicatu
 Si in tier'a romanésca le-a dusu
 La óre care manastire le-a pusu
 Insa la neamulu lui pururea se pomenesce
 Fiindu-cá si o particica din móscele lui se gesesce,
 Pana aici s'a umplutu
 Cuventulu celu din inceputu.
 Aici istorie pentru mine graitu,
 Cà am fostu bine norocita.
 Vrendu se aratu ce se graescu
 Acum de mirare me uimescu.
 Nu sciu de unde se incepu,
 Si a grai nu me pricepu,
 Se facu o jalnica povestire
 Pentru mine s-ta Manastire
 A Silvasiului cea vestita,
 Acum pustie si rasipita.
 O limba ritoricésca,
 Acum trebue se graiésca;
 Se arate acésta intemplantu,
 Groznica si de mirare;
 Si o mare nenorocire
 De care gandindu, te ingrozesci peste fire;
 Cum pravoslavi'a in tóta lumea se arde
 De cumplita tiranie a Papei si se scade,
 Prin tramisii lui cei cu cheltuiéla multa
 Carii ne 'ncetatu cu pravoslavnicii se lupta,
 Cà pravoslavi'a se-o pérda,
 Au câtu ar potea mai tare se-o scadia.
 Acést'a in tóte partile s'a dusu
 Si pana si la Ardélu a ajunsu;
 Si atunci Ardélulu câtu de mare
 A simtitu dela Papa mare turburare,
 La anulu siepte sute si unulu preste o mie
 Perzare cumplita si urgie.
 Atunci Atanasie Metropoli'a si biseric'a indreptá
 Si a norodului crestinescu grige purtá.
 Atunci popii latinesci, ómeni pre a loru voie a gasitu,
 Pre acestu Archiereu prea lesne de amagitu,
 Sfatuindu-lu patru dogme se primésca,
 Din credinti'a loru cea latinésca
 Cu acestea (dice) legea nu se strica,
 Nici credinti'a buna se redica.
 Se le crédia bine, asia l'au invetiatu si i-au spusu
 Cà va fi in Christosu in ceriu susu,
 Fiindu-cá la Papa este
 Acea a ceriului cheie.
 Elu deschide la toti si le face intrare,
 Cà preste tóte este mai mare
 Si asia fórte s'a amagitu,
 Ponturile Papei a primitu.

¹⁾ Cataractu.

Nu știu dice au cadintu, — din prostime séu din
mandrie

La atâta cumplita ticalosie.
Câ fiindu omu muritoriu in lume,
In lume si-a cautatu titlulu de marime.
Acestu Vladica, daca s'a unitu seracu,
I-a umplutu Papa sacu.
De titulusiuri inalte,
Mincinóse si desiarte.
Popiloru si norodului li-a datu nadejde,
Precum câ iobagi'a se va perde
Si vor fi nemesi ei
Si feciorii loru, vai de ei;
Acestu daru mare li-a fagaduitu,
Cu care i-au si amagitu,
Pana l'a lapadatu de resaritu,
Cu blastemu si cu juramantu,
Si n'au castigatu nici o dobanda,
Macar nici catu o ghinda.
Apoi norodulu totu s'a pusu in price,
Câ legea si credinti'a loru se nu se strice.
Dar nimicu n'a folositu,
Câ pre toti i-a biruitu.
Subt acestu Archiereu pre Ardealulu.
Ticalosiesce l'a impresuratu amarulu,
Câ a remasu cu latinii in unire,
Spre a loru vecinica peire.
(Va urmá).

Discursu ținutu in adunarea generala a „Reuniunii invetiatorilor romani“ din Chioru, la 30 Maiu a. c.

Domniloru si fratiloru!

„Venitoriu de auru romanimea are
Si prevedu prin secolu a ei năintare.“
D. Bolintineanu.

Cine se nu simțiésca cu mine bucuri'a cea mare cu carea nemoritoriulu Bolintineanu a cantatu venitoriulu de auru alu natiunei Romane, si cine dintre noi va afirmá câ acelu bardu alu natiunei Romane n'a simțitu destula intristare si amaratiune in inim'a sa, candu acelu venitoriu numai prin seculi si dupa multe si feliurite suferentie 'lu prevede a se realizá in tóta splendórea sa?! Éta dniloru si fratiloru dóue afecte ale spiritului, dóue simtiaminte contrare unulu altuia, ca si foculu cu ap'a, de odata in inim'a unui moritoriu, bucuria si intristarea. Intristarea a pusu capetu la multe vietii din corpulu nostru nationalu chiar atunci candu aveamu mai mare lipsa de ele. Acésta ni-o dovedesce istori'a si biografiile barbatiloru devotati causei si desvoltarei nationale. Multi au visatu venitoriulu séu mai bine disu reinvierea Romanului din amortiél'a in carea timpurile vitrege l'a facutu se géma. Umbrele loru privescu din morminte cu mandria la nepotii si straneptotii loru vedindu-i cu bratiile in armate, cu foculu mosiloru in véne luptandu spre a in-depleni oper'a maretia. Dormiti dar in pace, Voi umbre martirii natiunei, câci nepotii vostri pre langa tóte obstaculele, astadi au aratatu si arata lumii câ intru adevéru suntu urmasii vostri, surcele din Romulu, Traianu, Stefanu, Mihaiu, Iancu s. a. Éta ce dice lauriatulu poetu alu nostru, dnulu V. Alesandri in „Od'a“ sa adresata ostasiloru Romani.

Pas dar totu totu înainte! timpulu vechiu din nou zoresce. Viitoriulu tiei nóstre, a datu muguru ce 'neoltiesce. O! copii de voi sum mandru, simtu acea mandria mare Carea cresce cu marirea unui nému in descéptare
Mi-am vediatu visulu cu ochii de acumu potu se moru ferice.
Astadi lumea ne cunósce „Romanu“ dice „Vitezu“ dice.“

Éta dniloru si fratiloru! ceea-ce Bolintineanu, Balcescu, Barnutiulu s. a. au doritu se védia, noi successorii loru amu ajunsu acelea dile fericite de a le vedea. Vedemu curagiulu si viteji'a stramosiésca reinviate, mugurii venitoriului de auru alu Romanului au inceputu deja a incolți, visurile a se realizá! Si óre cui e concediutu acelu venitoriu alu natiunei? A buna séma veti fi sciendu câ e concediutu institutiunelor nostre culturale adeca scóleloru incepandu dela ceea poporale pana la ceea mai inalte. Sub cuventulu scóla se întielege o localitate destulu de spaciosa, provédiuta cu tóte ceea necesare la invetiamentu, in care localitate tene-rimea aceleasi comune se aduna regulatu in tóte dile spre a-si cascigá cunoscintiele necesarie pentru viétia din toti ramii de sciintie. In fruntea scólei trebuie se stea maestrulu aceleia, invetiatoriulu, unu individu harnicu, bine cualificatu inzestratu cu destule cunoscintie si desteru in metodu, provédiutu cu unu salariu acomodatu in câtu se se póta sustiené acest'a pre sine si familia sa. Aceea comuna carea satisface pre deplinu acestoru postulate, se póte laudá câ intru adevéru sustiene scóla si se ingrisesce de crescerea tenerimei, speranti'a venitoriului. Tóte ostenelele voru fi inse mazere aruncata in parete, daca frecuentarea cu punctuali-tate atâtu din partea invetiatoriului catu si-a eleviloru nu se va observá cu tóta strictétia. Dar dorere! procederea multoru confrati din corpulu nostru invetiatorescu nu ne multiamesce de locu. Sunt adeca intre noi invetiatori, carii le mai place a procede dupa usulu vechiu atâtu cu privire la metod'a propunerei obiectelor de invetiamentu câtu si la cele lalte afaceri scolastice. Nimicu nu póte causá mai mare reu in invetiamentu decâtu acést'a, câci trage dupa sine mii de neplaceri. Daca la ori si ce lucru se recere unu anumitu planu, anumite regule, cu câtu mai vertosu la in-vetiamentu se pottesce acést'a? Planuri de invetiamentu au esitu la lumina in anulu acést'a vr'o câteva si sum siguru câ nu este invetiatoriulu, carele se nu poesiéda vr'unulu din ele. Numai aceea dorimu ca planulu se nu remanu litera mórtá; ci se ne tienemu de elu cu tóta acuratetia si san-tienia. Totu asemenea nu vomu ajunge la scopu, daca nu vomu dobandi ajutoriulu in vremea de lipsa. Multe suntu lipsele invetiatoriului poporalu si de multeori si celu mai micu ajutoriu d. e. unu cuventu parentiescu din partea pre-otului adresatu catra credintiosi sei poporeni face câtu o ordenatiune. Pe langa acést'a se ni aducemu in sa aminte de acsiom'a câ:

Unde-i unulu nu-i potere
La nevoi si la dorere
Unde-su doi poterea cresce. . . .

Asia e dniloru si fratiloru! Dvóstre ca si mine din esperinti'a propria sciti multe esemple despre resultatulu armoniei si a buneii întielegere ce trebuie se domnésca intre preotu si invetiatoriu in tóte afacerile nóstre scolastice, spre unulu si acelasi maretiu scopu, inflorirea si prosperarea ne-amului romanescu. Preotulu in biserica de pe amvonu, éra invetiatoriulu in scóla si ambii la ori ce ocazii bineve-nite se ne nisuiamu a sterni in inimile poporului iubirea si imbratiosierea invetiamentului. Daca acést'a nu se póte face ca si cu o lovitura magica, se nu desperamu câci cu ince-tulu ajungi departe. Apoi stramosii nostri cu câte au avutu a se luptá si totusi n'au desperatu, limb'a si nationalitatea le-au conservatu printre mii de suferentie si ni le a lasatu ca celu mai scumpu tesauru. Numai m'am miratu de geni-alitatea, mentea ascutita, ce am observatu la copii de Ro-manu in genere de 9. ani ce sum ca invetiatoriu si credu câ totu asemenea a-ti observatu si Dvóstre. Romanulu e capace penra ori ce facu in viétia fia bisericescu, fia sco-lasticu, comercialu, industrialu, artisticu ect. ect. Dovéda ni e numerulu întielegintiei ce o avemu in butulu tuturoru incercariloru persecutóre ce ni se punu in cale. Nice pen-tru unu ramu nu avemu de a ne plange atâta casi pentru alu maestriiloru, carele cu anevoiãa prinde radacina in po-

porulu nostru. Ba noi Romanii ungureni suntemu si mai remasi de celalaltu corpu nationalu. Se cercamu numai prin orasie si opide câti maestri de Romanu vomu afã? Dorere maestri de Romanu pe la noi sunt casi corbii albi.

Si ôre ce pôte fi caus'a? Dupa mine, caus'a pare in aceea, cã Romanulu ca economu si domnu vechiu alu acestei patria, avendu pana acumu pamentu destulu, nice cã-i pasã de maestia, éra contrarii sei au sciutu a se folosi de tôte ocasiunile spre a cuprinde tôte maestriele, cãci ei vedeau bine cã venindu odata Romanii la idei'a de a imbratiosia maestia, paralele ar' incurge si in budiunarele Romanului, ceea ce nu le vinea bine la socotela. Inse timpulu se schimba, dupa noru vine seninu si asia si pentru Romanii astadi vedemu cã se lucra din tôte poterile spre a latí cãtu mai tare idei'a maestrielor. Si aici confratii nostri din Transilvania au luat u standardulu încãtu astadi vedemu chiar societati si reuniuni ale sodaliloru de maestri. Onóre si éra si onóre aceluor barbati, carii lupta spre acestu scopu!! Credu a nu fi de prisosu daca cu asta ocaziune solena vomu aruncã o privire fia chiar numai fugitiva asupra folóseloru aceluor maestrii intre Romani. Se cugetamu numai cãtu de cu usioru ar' traí unu omu carele avendu mosi'a sa propria, cu banii cascigati prin atare maestia, d. e. ciobotaria, croitoria, dubelaria s. a. si-ar' portã economia. Au nu vedemu cã maestrii cari n'au mosia ci vinu numai cu sul'a ori aculu, Ddieu scie de unde, si totusi din cascigulu maestriei platescu cas'a si biru, manca cafa si supa, fuméza sugare, sunt imbracati domnesce, pre candu bietulu tieranu de câte ori nu are nice spuzariulu cu ocietu?

Apoi comparandu ocupatiunea maestriului cu a economului, eu preferu cea de antai'a ca cea mai usiora. Ce mai folosu ar' resultã pentru Romanulu din maestia, ne potemu intipui fiacare, cãci elu, carele are cas'a si mosi'a sa n'ar' fi silitu a platí biru, éra bucate ar' avea din holda sa carea o-ar' lucrã cu banii cascigati prin maestia. Vedemu cu totii cã poporul nostru reschira o suma bunicica de parale pentru vestminte d. e. ciobotele, opincile, guba, pelaria, cusim'a, cocjoc, rochia, naframe ect. Ba de unu timpu in coci, cu dorere observamu cã blastematulu de luxu s'a latitu si la poporul nostru de rendu, mai cu séma intre mueri. Acést'a avemu chiamarea a o combate din tôte poterile, apoi éra si a indemnã poporul la impletirea pelarielor de pae, la impletirea de funi, corfe, cosiare s. a. s. a. Poporul, in celea vro 15 septamane cãtu tiene ierna numai consuméza din gata, si de multe ori cu voi'a fora voia petrece totu in blastemat'a de carcima . . . spre ruina sa, unde i se ivescu in cale multe si feliurite neplaceri. Acestu timpu ar' fi potrivit pentru industri'a de case a tieranului Romanu, cãci muerile au destulu lucru preste ierna. Maestia e unu capitalu nesecaveru, care numai Ddieu ilu pôte luã dela omu si cu care eu potu traí in ori care orasiu fara de a gagiuli pana ce pentru unu osu de rosu mi-lapedu nationalitatea, sum silitu a jocã precumu midictéza altii — va se dica sum sclavu, mi-am perdutu libertatea.

Au nu vedemu noi la alegerile de ablegati s. a. cãtu de independinte e unu maestru, care si-dã votulu seu dupa convingerea sa, fara de a se teme cã prin o singura tragere de péna din domnu va deveni amovatu din postulu avutu, cumu se intempla acést'a la amplexiati de statu incepandu dela celu mai micu pana la celu mai mare. Asecurandu odata starea poporului nostru, vomu asecurã starea buna si infloritóre a scóleloru nostre nationale-confesionale, cari sunt avisate a se sustiené singuru din denariulu bietului tieranu. Inse acést'a a seracitu de totulu prin calamitatile aniloru rei si greotatile nesuportabile ce apasa umerulu lui. Éta dar' cã suntemu amenintiati in ceea ce avemu mai scumpu, scólele nostre nationale-confesionale, si cu acestea in venitorulu nostru; decumva nu vomu pune umeru la umeru spre impiedecarea lui. Ve rogu inse se fiu bine in-

tielesu. Daca eu sum de parerea pentru imbratiosierea a totu feliulu de maestia de catra poporul nostru, nu intielegu de locu cã dora cineva imbratiosindu atare maestia, acuma ar fi cu cale a-si vinde mosi'a parintiésca lasanduse a traí numai din maestia. Acést'a ar' fi unu pasu tare gresitu. Fia care lucru si-are timpulu seu. Mosi'a trebuie pastratu cu mare scumpetate éra maestia fia aceea cãtu de mica si insemnata trebuie portatu cu capu si diligintia de fieru. Ambele a buna séma ne voru face fericiti. Se fimu cu totii ca si albin'a si furnic'a mai cu séma noi ca instructorii mladitiloru tenere din cari va se iésa puternicii trunchi ai natiunei Romane. Se nu uitamu nici odata cã chiamarea nóstra pre cãtu e de grea, pre atãtu e de sublima si impusa noua cu cea mai mare respundiabilitate. Asia dara fia care la postulu seu! InSTRUINDU poporul, se-lu familiariamu totu odata cu idei'a maestrielor, cu lucrarea mai rationabile a agriloru sei; se starnimu in poporu diligintia, vertutea si viteji'a stramosiésca, cãci numai facundu acestea venitorulu de auru ce l'a visatu Bolintineanu si altii se va realisã in adeveratulu si spendidulu seu intielesu. Éra noi invetiatorii si preotii ni vomu impleni misiunea de tramisi in vii'a Domnului. Asia se fia!!!

Elia Popu,
inv. norm.

Discursulu Dlui Quintana pronunsiatu conferindu premiulu ilustrului poetu V. Alesandri.

„Intr'o di de fericire pentru mine, o idee mare si generósa ivoresce din adenculu inimei mele.“

„Scantei'a electrica o transmite in orasiulu Montpellier, Atena tieriloru de la meadie-di, pamentulu sórelui, caminulu entusiasmului; si idei'a s'a maritu, a percursu lumea, si s'a dus se destepte ecouri simpatice, adormite, din nefericire, de mai multi ani.

„Totu ce respira imprejurulu lacului latinu, leaganulu patriei; pe tiernulu Orientulu, orizontele visuriloru nóstre: totu cea ce vietuesce dinculo de marile profunde, auror'a unei civilizatiuni noua, ce ne suride cu sperantia; tôte tierile, cari se inspira la suav'a melodie a limbiloru romane, limbi de amoru, cari facu inimele se bata, cãci ele spunu glori'a trecutului si vor face legatur'a viitorului; — totu ce este latinu, in fine a respunsu la apelulu nobilului si generosulu nostru orasiu.

„Salutare, poporeloru de la Miédie-di a Europei, atãtu de multu timpu incercate de nenorocire! Salutare poporeloru de la Resaritu, de unde ne vinu, in fie-care diminétia, lumin'a ce ne luminedia, si caldur'a ce fecunda pamentulu nostru, amestecate cu regretele si temerile vóstre! Salutare popóreloru de la Apus, cari ne intindetii bratiiele si sperantiele vóstre, ca copilulu departatu de leaganulu seu! Salutare voue tutuloru, cãti ati respunsu la apelu si cari veniti asta-di se strangetii legaturile familiei romane.

„Vedeti in mine pe celu mai umilu dintre poeti, alesu pôte, de prevedintia, din caus'a miciorimeí mele chiar, spre a inaltia marimea ideei; vedeti in mine organulu sentimentulu ce ve inspira. Priveghiatóre paduriloru, cu tóta modesti'a sa, canta armoniile naturei si marirea lui Dumnedieu.

„Popóreloru de limba romana! Am parasitu, sunt multe secole d'atunci, caminulu parintescu, ca nisce copii prodigi; nenorocirea s'a abatut asupra nostra, in mijloculu stralucirei gloriei nóstre, ce intunecase lumea.

„Ne-am inversiunatu unii contr'a altora fara se recunóscemu semnulu familiei.

„Am cadiutu unii dupa altii, sub sabi'a barbarului. Carulu civilizatiunii ne-a sdrobotu, ori de câte ori am slabitu sub povar'a lungiloru nóstre deliruri.

„Popóreloru de limba romana! Reamintiti-ve!!! . . .

„Cându Franca, sor'a ănteu nascuta a rasei latine, caminulu luminos, care a reversatu civilisati'a moderna asupra întregii omeniri, se slabi, pantecele-i patrunsu de ghiar'a sangerosa a resbelului, inimile nostre se umplura de lacrimi, bratiile nostre se ridicara spre ceriu durerea regre- teloru cerni sufețele nostre.

„Popóreloru de limba romana! Se ne întórcemu la caminulu parintescu: fratiloru, se strangemu legaturile nostre!

„Popórele se insotiescu prin amesteculu intereseloru lor, prin comunitatea sentimenteloru lor, prin fusiunea ideilor.

„Popóreloru de limba romana! Popóre, cari avem credintia, se ne inaltiamu, prin lucru, prin sciintia, prin libertate! . . .

Furtun'a ridica, ca si alta-data, la Orientu, vertejurile sale de flacari in mijloculu nuoriloru intunecosi, plini de amerintiari pentru viitoriu, venturile reci si gerose ne trimitu mereu suflarea lor mortale.

„Rasa latina! Asiadia-te la pragulu locuintiei tale, cu olivulu pacii pe fruntea ta, cu armele labórei in mana, libertatea planandu pe ceriulu teu d'azuru. Si pe câtu timp iti vei avea sórele teu ardietoriu, ce fecunda snopii nostri, si vinulu teu generosu, ce incaldiesce inimile nostre, si dragostea femeiloru tale, ce inspira creatiuni divine, si credinti'a, ce le anima si care 'ti da resemnatiunea si tari'a, — vei fi nemuritoare, rasa latina, ca si suflarea divina, ce te-a creatu ca se fi inim'a si sufletulu lumei.

„Si tu, orasiule Montpellier, tu, ce pastrezi semanti'a acestei idei de pace si de viitoriu, tu, ce o fecondezi cu iubire, fi asemenea nemuritoru!

„Tu o vei vedea nascendu si umbrindu, cu ramurile sale robuste, marele caminu latinu.

„Si acum dómneloru si domniloru, incoronati, cu mine, pe poeti invingetori.

„Onóre si glorie invinsiloru, cari s'au inspiratu de sant'a iubire, a familiei! si toti impreuna, cu credinti'a credinciosiloru *se repetamu in coru Canteculu, ce va deveni pentru noi toti Imnulu consantitu alu Patriei!* . . . .“

D i v e r s e .

* **Inaltu Preasantitulu** nostru parinte Episcopu Ioan Metianu, ca in totu anulu, de candu provedinti'a Pa pusu in capulu diecesei Aradului, asia si estimpu a inceputu a face visitatiunile canonice in eparchi'a sa, spre a se informá de starea turmei concediute archipastoriei sale. Incependu cu serbatorile Rusaliloru, Preasanti'a se va cercetá bisericile din protopresbiteratele Buteniloru, Halmagiului si a Ienopoliei.

* **Románii din Aradu** au trimisu marelui poetu alu latinitatii, Domnului Vasile Alesandri, o adresa de felicitate!

* **Junimea romana din Aradu** va arangia la 17 l. e. in luna Rosalieloru unu „Iunialu-pienicu“ in padurea mare. Escursiunea la petrecere se incepe la 5 óre diminetia. Programa: Nainte de amédi escursiune prin padure si jocuri sociali; la 12 óre prandiu comunu (picnic). Apoi se incepe dansulu. Toaleta de casa! Din caus'a timpului innaintatu in provintia nu s'au speditu decâtu unu numeru fórte micu de invitatiuni, suntu insa bineveniti toti aceia câti tienu contu la petrecerile romanesci din Aradu. — Comitétulu arangiatoriu.

* **Catolicii vechi** din Germani'a in 12 Iuniu s'au intrunitu in alu cincilea sinodu la Bonn. Sinodulu are se desbata o cestiune insemnata: celibatulu pretiloru.

* **Papa** a trimisu imperatului Vilhelmu o telegrama, in care si-esprima parerea de reu in privinti'a atentatului a carui victima a fostu si dorinti'a ca imperatulu se se insana-

tosieze iute. Se asigura cá cardinalulu Franchi, din acestu incidente, insarcinatu de Papa, a datu clerului din Germani'a instructiuni de urgentia pentru combaterea socialismului. Insusi Papa, se dice, cá ar fi avutu o convorbire lunga cu cardinalulu Ledochowski pentru a-se informá esactu despre socialismulu din Germania.

* **Telefon si microfon.** — D. Hughes a inventatu de eurendu unu micu aparatu numitu microfonulu. Acestu aparatu, aplicatu la telefonu, deja cunoscutu, modifica ast-felu acestu din urma aparatu, in câtu si celu mai micu sgomotu este prinsu si transmisu de telefon. Ajunge a vorbi chiar incetu intr'unu apartamentu la mai multe metre de microfonulu d-lui Hughes, pentru ca urechea, pusa intr'unu cornetu telefonicu, se nu scape nici-unu detaiu din conversatiune. Risetele, sioptele sosescu forte claru in telefon. D. Hughes a anuntiatu Societati regale din Londra cá e chiar inutilu a pune urechea langa unu telefon spre a audí vocea prinsa de transmitietorulu seu. E posibilu a audí fórte bine o conversatiune fara a pune urechea la telefon, care póte stá intr'un coltiu a apartamentului. Transmitietorulu fiindu asediatu la statiunea de plecarea, ajunge pentru acesta a interpune o bobina de inductiune lunga numai de 6 centimetre. Sunetele ce sosescu telefonului sunt destulu de intinse spre a se audi in modu distinctu la mai multe metre departare. Numai trebue a adoptá la telefon unu cornetu acusticu cum se face pentru fonograf. Vocea este audita fórte claru. Ea are o mare sonoritate. Esperienti'a reusesce la distantie considerabile. D. Hughes crede cá se va puté vorbí cu microfonulu la ori ce departare. Resulta de aci cá se va putea de acum conversá fara ajutorulu directu alu corneteloru telefonice.

* **Programu** pentru serviciulu religiosu ce se va face in Sambat'a Mosiloru in Bucuresci. I. Inaltu P. S. S. Mitropolitulu Primatu, impreuna cu alti santi archiere, va incepe serviciulu divin, in capitala, cimitirulu Belu, la ore 10 a. m. II. Toti preotii din capitala vor saversi pe la bisericeloru, sant'a leturgie, spre memori'a repausatiloru din parohiele respective. III. La órele 11., toti preotii de pe la bisericeloru se vor aduná la biseric'a St. George-Nou, afara de câte unulu ce va remané la bisericu, care va fi de rendu, spre a indeplini tóte cerintiele enoriasiloru respectivi, éra de la St. George vor porni pe jos, pentru cimitirulu Belu, in ordinea urmatóre: 1. escorta de gendarmi; 2. Mai multe felinare si stéguri bisericesci; 3. Corurile bisericesci; 4. Unu prea santu archiereu, urmatu de toti preotii, cari vor merge câte doi, imbracati in felonu si epitrahilu. IV. In totu timpulu procesiei, se vor trage clopotele pe la tóte bisericeloru din capitala. V. Dupa ce procesia va sosi la cimitiru se va asteptá terminarea serviciului, dupe care se va face, in mijloculu cimitirului, parastasulu generalu, pentru repausatii imormentati acolo. Dupa acesta preotii vor citi molitfele, fie care pe mormintele parochialiloru sei. Dupa terminarea parastasului, I. P. S. Mitropolitulu Primatu se va duce la locul de alaturea, unde se immormentéza soldatii, spre a citi unu trisaghion celoru caduti in resboiu.

Notitie bibliografice.

A esitu de sub tipariu „*Cuventari bisericesci si funeb-rali*“ de Iosifu I. Ardeleanu, presbiteru gr. orientalu. Tom I. Pretiulu 1 fl. v. a. se afla de vendiare la autore in Kéthegyháza.

*

A aparutu a VIII. fasciora din „Istoria Resbelului Orientalu“ de Dnu Aug. Laurianu, Manliu si Miron, in Bucuresci. Cuprinde: Puterea militara a Romaniei. Bombardarea Ruscuiului. Blocarea Dunarei si a Marei Negre. Operatiile romane dela Oltenitia. Cufundarea prin torpile a monitorului turescu Kivzi-Rahman. — Ilustratiuni: Luarea Ardahanului; Majoru Murgescu.

Concurs.

1—3.

Se escrie concursu pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scoala greco-orientala confesionala romana din comuna **Racasia**, dieces'a Caransebesiului, protopresbiteratul Bisericei-albe, comitatulu Carasiu, la acumu de nou infiintata a III. clasa; dara alegendulu invetiatoriu va fi numai la pruncii si pruncele incepatori, — pana in **16. Iuliu a. c. st. v.** in carea di va fi si alegerea.

Emolumente suntu: a) salariu anuale: 300 fl. v. b) optu orgii de lemne din care are a se incaldi si scol'a: c) si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si asterne recursele loru bine instruate prescrizeloru statutului organicu bisericescu pana in 10. Iuliu a. c. st. v. Pré-Onoratalui Domnu **Iosifu Popoviciu**, protopresbiteru in Jamu; cáci cele ce voru incurge mai tardiu nu se voru luá in considerare.

Si in fine, fiacare recurentu are ase infaciosiá in susu amintita comuna in vre-o dumineca, séu serbatóre in s: biserica spre a-si aretá desteritatea in cantari si tipicu bisericescu.

Racasia 26 Martiu 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu Protopopulu tractuale: **Iosifu Popoviciu**, proto.

1—3.

Pentru parochi'a vacanta din **Brestovetiu** ce apartiene la protopopiatulu Lipovei se escrie concursu pana la **25 Iunie** a. c. in care diua se va tienea si alegerea.

Beneficiile parochiale suntu: Una sesiune de pamentu constatatore din 30 jugere catastrali; dela 38 de case câte una mesura bucate in bómbe, si stol'a indatinata; parochi'a e de clasa III-a.

Se observédia cá jumătate din tóte beneficiile susu aratate va folosi unu anu de dile o fica neputincióse remasa de repausatulu preotu.

Recurentii au a trimite recursele loru Reverendisimului Domnu protopopu **Ioanu Tierann** in Lipova.

Brestovetiu in 25. Maiu 1878.

Cu scirea mea, **Ioanu Tieranu**, protopopu.

1—3.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scol'a confesionala din comun'a **Zagujeniu** protopresb. Caransebesiului se publica concursu cu **termin de 6 septemani** socotitu dela 1-a publicare.

Dotatiunea anuala se cuprinde din 250 fl. salariu; 12 fl. 60 cr. din lasamentulu rep. proprietariu S. Jakabfy; 10 fl. pentru trebuintiele scripturistice; 8 fl. pentru conferintiele invetiatoresci; 2 $\frac{1}{2}$ jugere de pamentu estravilanu, locuinta separata cu gradina de legumi si 6 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au se trimita petitiunile pana la numitul terminu instruate cu documintele prescrie de stat. org. la protopresbiteratu; éra pentru de a-si aratá desteritatea in cantarile bisericesci si in tipicu, au se vina la biserica in domineci séu vreo serbatóre se cante naintea poporului.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu preon. d. protopresb. tractual.

2—3.

Concursu pentru parochi'a gr. or. rom. din **Tornea** comitatulu Cianadu cu beneficiile urmatore: 36 jugere de pamentu comassatu nrulu casiloru 90 cari contribuescu cate 2 mesuri de bucate, stolele indatinate.

Doritorii de a concurge la parochi'a acést'a, au se produca testimoniulu despre absolvarea cursului claricale si celu putienu 6 classe gimnasiale, testimoniulu de calificatiune si atestatu de conduit'a trecuta, — terminulu alegerei se defige pe $\frac{2}{14}$. **Iuliu a. c.**

Totu odata recurentii suntu indrumati a se presentá in vreo Dumineca séu serbatore in decursulu acest'a, pentru a-si aratá desteritatea sa in cantari si oratoria la biserica din Tornea, — apoi recursurile sale proviedute cu documintele recerute si intitulate catra comitetulu parochialu din Tornea a le trimite la oficiulu protopresviteralu din Aradu pana in 29 Iunie st. v, a. c.

Aradu in 24. Maiu 1778.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine, **Ioanu Ratiu**, protopopulu Aradului

2—3.

Concursu se escrie pentru vacant'a parochie din Comun'a **Grebenatiu**, Cottulu Timisiului, protopresbiteratul Verietiuului, cu terminu pana in **29. Iunie st. v. a. c.**

Emolumintele acestei parochii suntu: un'a sesiune de 32 jugere de pamentu aratoriu, birulu si stol'a indatinata dela 120 de case.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia, suntu avisati a-si trimite recursele loru instruate in sensulu statutului organicu, adresate comitetului parochialu, Domnului protteru **Ioane Popoviciu** in Mercin'a per Varadia. — Recurentii suntu poffiti, ca se se presinte in o domineca séu serbatóre in biserica, spre a-si aretá desteritatea in cantari, respective in oratoria.

Grebenatiu in $\frac{15}{5}$. 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegerero cu Domnulu Ptop. tractualu.

Nr. $\frac{1211.}{284}$ scol.

3—3.

La institutul romanu ort. pedagogicu-teologicu din Aradu, se receru inca trei professori, unulu pentru sciintiele matematice-naturali, si altulu pentru celea pedagogice, si alu treilea pentru cele teologice. Salariulu anualu e de câte 1000 flor. la unu postu; inse numai de la 1. ianuarie 1879. inainte, ér pana atunci salariulu anualu este totu celu vechiu de 960 fl.

Recurintii ortodossi romani se arete cá dupa terminarea studiilor gimnasiali cu testimoniulu de maturitate, au absolvatu respectivele facultati si pracs'a ce au avutu pana acum'a. Recursele se se adreseze la subscrisulu Consistoriuu pana in **24. Iunie 1878**

Ceia cari vor deveni alesi, de cumva nu ar avé anii de pracs'a, se vor aplicá in primii trei ani ca provisorii cu salariulu amintitu; Consistoriuulu isi resérva ca dupa espirarea aloru trei ani se se pronuncie despre aplicarea loru definitiva.

Aradu, Consistoriuulu romanu ort., senatulu de scóle, siedinti'a din 23. maiu, 1878.

Ioanu Metianu,
Episcopulu Aradului.